

Toespraak

Onthulling monument 'Baken van Vrijheid', 27 oktober 2023

Beste dames en heren,

Bedankt dat u vandaag met zovelen bent gekomen voor de onthulling van een bijzonder monument. Een bijzonder monument, met bijzondere verhalen. Diverse verhalen die mij elk op hun eigen manier hebben geraakt. Verhalen waarbij de emotie na meer dan 80 jaar nog steeds heel nabij is bij velen onder ons.

Het monument 'Baken van Vrijheid' waarmee we onze verzetshelden, de militairen in de Tweede Wereldoorlog en veteranen eren.

En iedereen die zich in de Tweede Wereldoorlog heeft ingezet tegen onrecht en vervolging.

Dit is een bijzondere mijlpaal in Zundert.

Voor al onze inwoners en voor onze veteranen die ook vandaag de dag zich inzetten voor vredesmissies, waar ook ter wereld. Maar bovenal voor de nabestaanden van de gevallen en militairen, die zij aan zij vochten met hun kameraden

Vandaag zijn er nabestaanden aanwezig van diegenen, die op het monument vermeld staan.

En nabestaanden van families die gered zijn door onze verzetshelden. Ik vind het een eer dat u aanwezig bent.

In het bijzonder mevrouw Marjolein Dalhuisen. U bent de dochter van Reinier Dalhuisen. De totstandkoming van het monument is mede te danken aan uw vraag voor een herinneringsplek in Zundert voor uw vader Reinier Dalhuisen.

We zijn hier nu vandaag bijeen op het Van Goghplein. Het pand wat u hiernaast ziet maakt in de toekomst plaats voor nieuwe ontwikkelingen.

Het is de bedoeling dat er naast appartementen een parkje komt met veel groen, waar je fijn kunt wandelen.

Op deze plek, in dit perkje, staan volgend jaar anjers en andere bloemen volop in bloei. Een perkje ter waardering aan onze veteranen.

Met in het middelpunt het monument Baken van Vrijheid.

Een plek, centraal in onze gemeenschap. Een plek die herinnert aan onze geschiedenis en onze vrijheid.

Een plek voor bezinning en verbinding.

Het is vier jaar geleden dat het idee voor een monument geopperd werd. Dit gebeurde tijdens de boekpresentatie over Gerrit Wiechert Kleisen en de film het Eerbetoon van Paul Joseph, waarin de rol van Reinier Dalhuisen werd belicht.

We herdachten toen het beëindigen van de Tweede Wereldoorlog, 75 jaar geleden.

Maar, zoals het destijds treffend verwoord werd: *'het was de bevrijding voor velen die de oorlog hadden overleefd, maar bepaald nog geen bevrijding voor de nabestaanden van degenen die het met de dood hebben moeten bekopen'*.

De afgelopen twee jaar hebben we een zorgvuldig proces doorlopen om recht te doen aan de levens die zijn verloren. En aan de pijn en het verdriet, wat na al die jaren nog steeds aanwezig is.

We hebben ervoor gekozen om de mensen te benoemen die zijn omgekomen tijdens de strijd voor onze vrijheid in de Tweede Wereldoorlog.

Wetende dat er meer mannen en vrouwen uit Zundert in het verzet en in dienst zijn gegaan voor onze vrede, vrijheid en veiligheid.

Zowel in de Tweede Wereldoorlog als in de oorlogen daarna. Ze hebben de oorlog overleefd, maar zijn niet met naam genoemd op het monument. Hun inzet met gevaar voor eigen leven waarderen en respecteren we enorm.

We brengen er de vaders, zonen en vrienden niet mee terug, maar hun levens en onzelfzuchtige daden blijven in onze herinnering.

Al een aantal jaar hoort u tijdens de dodenherdenking en het vieren van de vrijheid dat het persoonlijke verhaal centraal staat. We horen hoe mensen de oorlog hebben ervaren. En welke keuzes zij maken in onwaarschijnlijke omstandigheden.

We worden uitgedaagd en ons wordt de vraag gesteld 'zou jij zo'n zelfde keuze durven maken?'

Ik ben daarom heel dankbaar dat we met dit monument onze lokale verhalen kunnen delen. Verhalen over:

- De veteranen, die zich hebben ingezet voor vrede en veiligheid met gevaar voor eigen leven en dat nu nog steeds doen.
- De militairen uit onze gemeente die in de Tweede Wereldoorlog gestreden hebben en omgekomen zijn.
- En in het bijzonder Reinier Dalhuisen, Johannes van Buitenen, Jacques de Weert, Gerrit Wiechert Kleisen en Nico van Oosterhout, die zich hadden aangesloten bij het verzet. Deze vijf mensen hebben met gevaar voor eigen leven levens van anderen gered. Helaas zijn zij door verraad in de oorlog omgekomen. Daarom zijn zij met naam genoemd.

Het monument als geheel staat voor de erkenning en waardering voor alle mensen in Zundert, die zich hebben ingezet voor onze vrijheid.

Ik haal hierbij de woorden aan uit de Talmoed. *"Diegene die een mensenleven redt, heeft de hele mensheid gered"*.

Deze woorden zijn symbolisch uitgebeeld op de onderscheiding Yad Vashem, die Reinier Dalhuisen postuum heeft ontvangen.

Woorden die vandaag de dag nog steeds van grote betekenis zijn. Ongeacht achtergrond of religie.

Dit monument waar wij nu staan, staat symbool voor een groot verdriet, voor alle gaten die zijn geslagen, maar het geeft ook hoop.

Want in Nederland zijn er mensen die, in alle vrijheid, kiezen zich in te zetten voor de vrijheid van anderen.

Met alle risico's van dien, om te bouwen aan de vrijheid elders ter wereld. En daar mogen we ongelofelijk trots op zijn.

De totstandkoming van het monument 'Baken van Vrijheid' had niet gekund zonder de inzet van velen. Ik bedank graag Steven van Erck, de ontwerper en Robin Jochems, de uitvoerder van het monument. U heeft beiden de bedoeling en de emotie achter deze gebeurtenissen op een prachtige wijze vertaald naar dit baken van vrijheid.

Ook een woord van dank aan de middelbare school in onze gemeente, Mencia Sandrode. Zij hebben met enthousiasme meegewerkt aan ons verzoek tot het uitschrijven van een gedichtenwedstrijd onder de leerlingen. Een gedicht waarin alle elementen van het monument verwoord worden. Roger Ginaga Gazombo leest zometeen zijn winnende gedicht voor.

We gaan zo dadelijk het monument onthullen. Dat gaan we doen met nabestaanden van de verzetshelden.

Na de onthulling nemen nabestaanden nog het woord. En ook historicus Arjan Bakx en Remco Hereijgers namens de Stichting Veteranen Gemeente Zundert spreken u toe.

Ik nodig nu graag de kleinkinderen van Reinier Dalhuisen uit om samen met mij het monument te onthullen: Saskia, Ellis en Jaap.

En ik wil daarbij graag ook Gerrit Kleisen, de zoon van Gerrit Wiechert Kleisen en Blanca de Weert-Ortiz, kleindochter van de broer van Jacques de Weert uitnodigen om bij ons te komen staan.